

S. Sayısı : 214

Devlet ve mülhak bütçeli dairelere ait mukataa ve icareteynli gayrimenkullerin vakıfla ilişığının kesilmesi hakkında kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (I/610)

T. C.

Başvekâlet

14 - IV - 1941

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/1501

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Devlete ve mülhak bütçeli dairelere ait ve icareteynli gayrimenkullerin vakıfla ilişığının kesilmesi hakkında Maliye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 4 - IV - 1941 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Devlet ve mülhak bütçeli dairelere ait mukataa ve icareteynli gayrimenkullerin vakıfla alâkasının kesilmesi hakkındaki kanun projesinin mucip sebepleri

Umumî ve mülhak bütçeli daire ve müesseselerin tasarrufu altındaki icareteynli veya mukataalı gayrimenkuller için, 2762 numaralı Vakıflar kanununun 27 ve 28 nci maddelerine tevfikân Hazine, mukataa ve taviz bedeli olarak her sene Vakıflar umum müdürlüğüne tediye bulunmakta ve 1940 Bütçe kanununun 21 nci maddesi mucibince bu tediye için dört sene içinde ikmalî icap etmektedir.

Şimdiye kadar Evkaf umum müdürlüğüne mukataa olarak 289 120 ve taviz olarak da 600 600 ki ceman 889 720 lira tediye edilmiştir.

Devletin mülkiyeti altında milyonlarca lira kıymetinde on binlerce parça gayrimenkul bulunmaktadır. Bu gayrimenkullerden Vakıfla alâkalı olanların birer birer tefriki ve bunların mukataa ve tavizlerinin tarh, tahakkuk ve tediyesinin, gerek Maliye ve Tapu ve gerekse Evkaf idarelerinde bir çok tetkikat icrasını müstelzim bulunmakta ve binnetice bu idarelere iktihâmî güç bir çok külfetler tahmil eylemektedir.

Bu yüzden Vakıflar idaresi kanunî haklarını istihsalde zorluklara maruz kaldığı gibi, Hazine de Vakıfla alâkalı gayrimenkulleri satmak veya bir cihete tahsis veya teffiz etmek hususunda güçlüklerle uğramaktadır.

Bu sebeplerdir ki, bu idarî müşkülleri bertaraf ederek, alâkalı servislere bu hizmetler için sarfettikleri mesaiyi daha müsmir sahalarda kullanmak imkânını vermek üzere, esasen bir âmme müessesesi olan Vakıflar umum müdürlüğü ile hesaplaşarak bu işin toptan halli lüzumlu ve faydeli görülmüş ve bunun için de ilişik kanun projesi hazırlanmıştır.

Şimdiye kadar tahakkuk etmiş olup da henüz tediye edilmemiş bulunan, mukataa miktarı, 187 850; taviz bedeli de, 1 424 796 liradır. Henüz vaziyetleri tetkik edilmemiş gayrimenkullerin taviz ve mukataalarının da ilâvesi halinde bu rakamın iki milyona baliğ olacağı anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, bu hesaplaşmanın mukataa için 400 000; taviz için 1 600 000 lira ki ceman 2 000 000 lira üzerinden yapılması muvafık görülmüş ve projenin 1 nci maddesi buna göre tertip edilmiştir.

Bu hesaplama, münhasıran Devlete ve Devlet müesseselerine ait tapulu ve tapusuz gayrimenkuller üzerinden yapılmış ve Devlet hükmî şahsiyetinden müstakil varlıkları olan belediye, hususî idare gibi amme müesseseleri ile Sümer ve Etibank, Ziraat ve Merkez bankaları gibi malî ve smâî teşekküller bu çerçeveye haricinde bırakılmış olduğu cihetle, bu maksadın «umumî ve mülhak bütçeli daire ve müesseseler» tabiri ile projenin 1 nci maddesinde vazihan ifade olunması muvafık görülmüştür.

Bundan başka, 844 numaralı kanunun 8 nci maddesi mucibince Emlâk ve Eytam bankasına, sermaye iştirak hissesi olarak devredilmiş olup bu banka tarafından Hazine nam ve hesabına satılarak tasfiye edilmekte olan gayrimenkullerle, Atina İtilâfnamesi ile mülkiyetleri Hükümetimize intikal eylemiş ve bilâhare 1771 numaralı kanunla mubadil Türklerin istihkak bakiyelerine karşılık tutularak Maliye vekâletinin idaresine tevdi edilmiş olan gayrimenkuller de bu hesaplasmaya dahil bulunmuş olduğu cihetle kanunun tatbikında her hanki bir tereddüde mahal bırakmamak üzere bu cihet de 1 nci maddeye derecolunmuştur.

Yukarıda 400 000 lira mukataa ve 1 600 000 taviz ki ceman 2 000 000 liraya baliğ olan hesap, 1 - I - 1941 deki vaziyete göre tesbit edilmiştir. Bu tarihten sonra da, mevcut hükümlere göre Vakıflar umum müdürlüğüne tediye devam olunduğundan, projenin kanuniyet iktisap ederek meriyet mevkiine vazına kadar geçen müddet içinde vaki tediyelelerin, projenin 1 nci maddesinde tesbit olunan mebalige mahsubu icap etmiştir. Bu cihet, projenin 2 nci maddesile temin edilmiştir.

Hesaplama, 1 - I - 1941 tarihi itibarile yapılmış olduğuna göre, projenin 1 nci maddesi şumulüne giren gayrimenkullerden, icare, mukataa ve tavizi müşteriye ait olmak şartı ile satılmış olup da her hangi bir sebeple müşteri tarafından icare, mukataa ve tavizi tediye edilmemiş olan mebalig üzerinde artık Vakıflar umum müdürlüğü tarafından bir hak iddia edilemeyeceğine ve bu gayrimenkullerin de umum meyanında vakıfla alâkası kesilmiş olacağına nazaran bu gibi hallerde Hazinesin Vakıflar idaresini istihlâfı tabii bulunmuş ve projenin 3 ncü maddesi bu maksadı teminen tanzim olunmuştur.

Projenin 4 ncü maddesi, tediye şartına dairdir. Bu madde, 1940 Bütçe kanununun 21 nci maddesindeki esaslara göre ve aynı zamanda hem Vakıflar umum müdürlüğünün ihtiyacı ve hem de bütçe imkânları telif edilmek suretile tanzim kılınmıştır.

Projenin 5 nci maddesi kanunun meriyet tarihine, 6 nci maddesi de bu kanunun tatbikına Maliye vekilinin memur edildiğine dair olup izahtan varestede bulunmaktadır.

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Esas No. 1/610
Karar No. 53

10 - VI - 1941

Yüksek Reisliğe

Devlete ve mülhak bütçeli dairelere ait icareteynli veya mukataalı gayrimenkullerin vakıfla olan ilişığının kesilmesi hakkında Maliye vekilliğince hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetinin 4 - IV - 1941 tarihli toplantısında verilen karara tevfikan Başvekâletin 6/1501 numaralı ve 14 - IV - 1941 tarihli tezkeresile Büyük Millet Meclisine arzolunan kanun lâyihası, havale edilmiş olduğu Encümenimizde, Maliye müsteşarı ve Vakıflar umum müdürü de hazır buldukları halde tetkik olundu.

Lâyihanın hazırlanmasını mucip sebeplere ve alâkahılarcaya verilen şifahî izahlara göre zikrolunan gayrimenkuller için 2762 numaralı Vakıflar kanununun 27 ve 28 nci maddeleri hükümlerine tevfikan Hazine, mukataa ve taviz bedeli olarak, Vakıflar umum müdürlüğüne her sene tediye bulunmakta ve 1940 bütçe kanununun 21 nci maddesi icaplarından olarak bu tediye dördüncü senede ikmalî lâzım gelmekte ise de Devlet uhdesindeki gayrimenkullerden vakıfla alâkahı bulunanların diğerlerinden ayırt edilerek mukataa ve taviz bedellerinden tarh ve tahakkuk ve tediyesinde Maliye ve Tapu ve Vakıflar idarelerince hakikaten pek çok güçlüklerle tesadüf bulunduğu ve bu güçlüklerin haklarının istihsalinde Vakıflar idaresinin ve bu gibi gayrimenkulleri satmak veya her hangi bir cihete tahsis etmek hususunda da Hazinenin muamele ve muhasebesine suitesir icrasından hali kalmadığı ve bu sebeplerle her iki daireyi beyhude emekler sarfına mecbur ettikten başka eski kayıtlardaki vuzuhsuz-

luk ve hakikatin tebyindeki imkânsızlık yüzünden uzayıp giderek kanunun verdiği müddetin ancak bir kaç misli zaman zarfında belki tesviyesi kabil olacak olan bu meselenin hesaplaşmak suretile toptan halli Encümenimizde de muvafık görülmüştür.

Ancak, şimdiye kadar tahakkuk edip tediye edilmemiş mukataa ve taviz bedellerinin baliği malûm ise de henüz vaziyetleri tetkik edilmemiş gayrimenkullerin mukataa ve taviz bedellerinin ne miktara baliğ olacağı malûm bulunmadığından bu hususta muktazi tetkiklerin icrası için Hazine ile Vakıflar idaresine kâfi vakit verilmiş olmak maksadile birinci maddenin ikinci fıkrasındaki rakamlar kaldırılarak zikrolunan bedellerin tayini İcra Vekilleri Heyetine bırakılmış ve madde buna göre tadil olunmuştur.

İkinci, üçüncü, beşinci ve altıncı maddeler Hükümetin teklifi veçhile aynen ve dördüncü madde ise, yukarıda arzolunan sebeplerden dolayı « her sene miktarı 300 000 liradan az olmamak üzere » ibaresi kaldırılmak suretile değiştirilerek kabul edilmiştir.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdiî ricasıyla Yüksek Reisliğe takdim kılındı.

Maliye E. Reisi	M. M.	Kâtip
İstanbul	Malatya	Kastamonu
A. Bayındır.	Nasuhi Baydar	H. Dicle
Bursa	İzmir	Kırklareli
Dr. G. Kahraman	K. Dursun	Hamdi Kaleli
Kırşehir		Malatya
İ. Özkan		M. Nedim Zabcı

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 124
Esas No. 1/610

12 - VI - 1941

Yüksek Reisliğe

Devlete ve mülhak bütçeli dairelere ait ve icareteynli gayrimenkullerin vakıfla ilişığının kesilmesi hakkında Maliye vekilligince hazırlanıp Başvekâletin 14 - IV - 1941 tarih ve 6/1501 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Maliye Encümeni mazbatasile birlikte Encümenimize tevdi buyurulmakla vakıflar umum müdürü Fahri Kiper ve Maliye vekâleti namma Bütçe ve Malî kontrol umum müdürü hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi :

Lâyihanın; Evkaf ile maliye arasında çok uzun yıllardan beri devam eden ve bir türlü hal ve intaema imkân bulunmayan mukataa ve taviz bedellerinin katî bir tasfiyesini istihdaf ettiği anlaşılmış ve esas itibarile kabul edildikten sonra bu maddelerin müzakeresine geçilmiştir. Maliye encümenince birinci maddede yapılan tadilâtın yeniden bir ihtilâf doğurması nazarı dikkate alınarak Hükümet teklifi kabul edilmiş ve buna Maliye mümessili ve vakıflar umum müdürü de muvafakat etmişlerdir.

İkinci ve üçüncü maddeler aynen, beşinci ve altıncı maddelerde ufak bir tadil ile kabul edilmişlerdir.

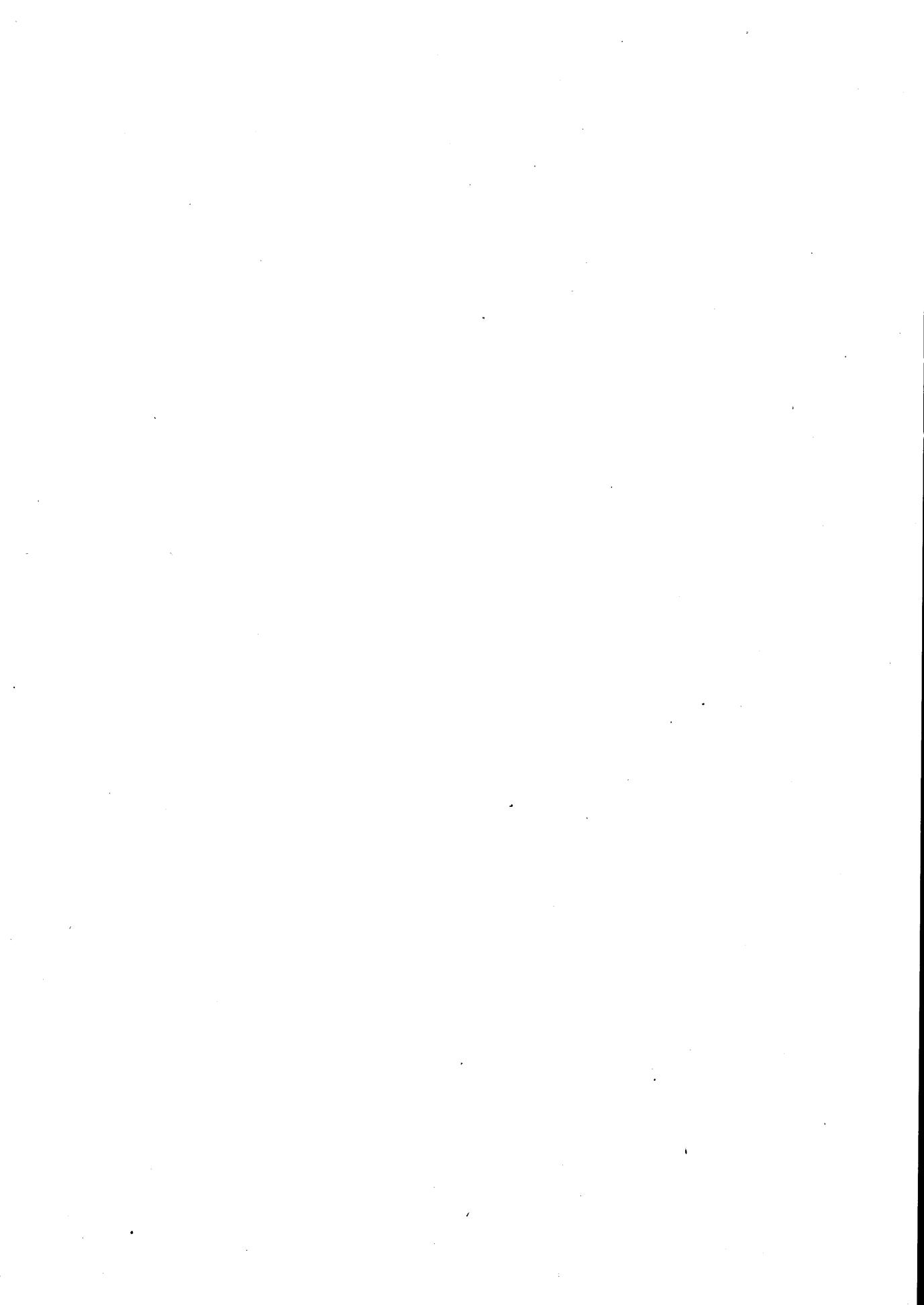
Lâyihanın dördüncü maddesi münasebetile Encümenimiz Hükümetin şu noktaya nazarı dikkatini celbe karar vermiştir. Bir kaç senedir Maliye vekâleti vakfa yardım namile 80 - 100 bin lira arasında bir para vermekte idi. Bu para 1941 bütçesinden çıkarıldı. Sebebi de mukataa işleri hakkındaki bu anlaşma olduğu ifade edildi. Filhakika bu lâyihanın kabulü takdirinde Maliyenin vakfa vereceği iki milyon

liradan bir milyon altı yüz bin lirası taviz bedeli olarak ayrılacak ve tenmiye edilecektir Bunun % 5 den temin edeceği menfaat 80 000 liraya balığ olacaktır ki Maliyenin bir kaç senedir verdiği 80 000 liranın kesilmesiyle Vakıflar bütçesinde husulü tabii boşluğu dolduracaktır. Bu boşluğun bir an evvel doldurulabilmesi için 4 neü maddede mevzubahs müddetin beklenilmiyerek bütçenin müsaadesi dairesinde bu paranın bir an evvel Vakıflar idaresine ödenmesinin teminidir.

Her sene bütçesine konacak asgarî miktarı ifade etmesi itibarile Hükümetin 4 neü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bu esaslar dairesinde lâyiha Umumî Heyetin tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Reis	Reis V.	Bu M. M.
Çorum	Kastamonu	Diyarbakır
<i>İ. Eker</i>	<i>T. Çoşkan</i>	<i>Rüştü Bekit</i>
Kâtip		
İstanbul	Bursa	Bursa
<i>F. Öymen</i>	<i>Dr. Sadı Konuk</i>	<i>Fazlı Güleç</i>
Bursa	Elâzığ	Gümüşane
<i>N. Ayas</i>	<i>M. F. Altay</i>	<i>D. Sakarya</i>
İsparta	İsparta	Kayseri
<i>Kemal Turan</i>	<i>R. Ünlü</i>	<i>Suad Hayri Ürgüplü</i>
Kırklareli	Mardin	Muğla
<i>B. Denker</i>	<i>R. Erten</i>	<i>H. Kitabcı</i>
Ordu	Samsun	Seyhan
<i>H. Yalman</i>	<i>M. A. Yörüker</i>	<i>S. Çam</i>
	Yozgad	
	<i>S. İçöz</i>	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Devlete ve mülhak bütçeli dairelere ait mukataa ve icareteynli gayrimenkullerin vakıfla ilişkisinin kesilmesi hakkında kanun lâiyhası

MADDE 1 — Umumî ve mülhak bütçeli daire ve müesseselerin tapulu ve tapusuz tasarrufu altındaki gayrimenkullerle, 1771 numaralı kanunla idaresi Maliye vekâletine mevdu gayrimenkullerin ve 844 numaralı kanunun 8 nci maddesi mucibince Emlâk ve Eytam bankasına devredilmiş olan gayrimenkullerin vakıfla ilişkileri kesilmiştir.

Buna mukabil, 1 - I - 1941 tarihine kadar tesviye edilen mebalığden maada Vakıflar umum müdürlüğüne Hazinece 400 000 lira müterakim icarei müeccele ve mukataa, 1 600 000 lira taviz bedeli ödenir.

MADDE 2 — 1 - I - 1941 tarihinden işbu kanunun meriyeti tarihine kadar Vakıflar Umum müdürlüğüne vaki tediyeler 1 nci maddedeki mebalığe mahsup olunur.

MADDE 3 — (1) nci maddeye dahil gayrimenkullerden, icare, mukataa ve tavizi müşteriye ait olmak üzere satılmış olup da müşteri tarafından tediye edilmemiş bulunan mukataa, icare ve taviz bedeli üzerindeki hak Hazineye geçmiştir.

MADDE 4 — Bu kanun mucibince Vakıflar umum müdürlüğüne tediyesi icap eden mebalığ her sene miktarı 300 bin liradan az olmamak üzere, Maliye bütçesinin sonunda açılacak bir fasla tahsisat kaydi suretile 4 senede tesviye olunur. Bu suretle tahsisat kaydedilip ödenecek miktar hesabı katide ayrıca gösterilir.

MADDE 5 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 6 — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye vekili memurdur. 4 - IV - 1941

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Saydam	H. Menemencioğlu	S. Arıkan
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Fayık Östrak	Ş. Saracoğlu	
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	A. F. Cebesoy	H. Çakır
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	R. Karadeniz	Muhlis Erkmen
Mü. V.	Ti. V.	
C. K. İncedayı	M. Ökmen	

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlete ve mülhak bütçeli dairelere ait mukataa ve icareteynli gayrimenkullerin vakıfla ilişkisinin kesilmesi hakkında kanun lâiyhası

MADDE 1 — Umumî ve mülhak bütçeli daire ve müesseselerin tapulu ve tapusuz tasarrufu altındaki gayrimenkullerle, 1771 numaralı kanunla idaresi Maliye vekâletine mevdu gayrimenkullerin ve 844 numaralı kanunun (8) nci maddesi mucibince Emlâk ve Eytam bankasına devredilmiş olan gayrimenkullerin vakıfla ilişkileri kesilmiştir.

Buna mukabil, 1 - I - 1941 tarihine kadar tesviye edilen mebalığden maada İcra Vekilleri Heyeti kararile tesbit edilecek muayyen miktarda mukataa ve taviz bedeli Vakıflar umum müdürlüğüne ödenir.

MADDE 2 — Hükümetin ikinci maddesi aynen.

MADDE 3 — Hükümetin üçüncü maddesi aynen.

MADDE 4 — Bu kanun mucibince Vakıflar umum müdürlüğüne tediyesi icap eden mebalığ Maliye bütçesinin sonunda açılacak bir fasla tahsisat kaydi suretile dört senede tesviye olunur.

Bu suretle tahsisat kaydedilip ödenecek miktar hesabı katide ayrıca gösterilir.

MADDE 5 — Hükümetin beşinci maddesi aynen.

MADDE 6 — Hükümetin altıncı maddesi aynen.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlete ve mülhak bütçeli dairelere ait mukataa ve icaretynli gayrimenkullerin vakıfla ilişkisinin kesilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Umumî ve mülhak bütçeli daire ve müesseselerin tasarrufu altındaki tapulu veya henüz tapuya bağlanmamış gayrimenkullerle, 1771 numaralı kanunla idaresi Maliye vekâletine mevdu gayrimenkullerin ve 844 numaralı kanunun 8 nci maddesi mucibince Emlâk ve Eytam bankasına devredilmiş olan gayrimenkullerin vakıfla ilişkileri kesilmiştir.

Buna mukabil, 1 - I - 1941 tarihine kadar tesviye edilen mebalîğden maada Vakıflar umum müdürlüğüne Hazinece 400 000 lira müterakim icarei müeccele ve mukataa, 1 600 000 lira taviz bedeli ödenir.

MADDE 2 — Hükûmetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Hükûmetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4 — Hükûmetin dördüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5 — Bu kanun neşri tarihinden itibaren meridir.

MADDE 6 — Bu kanun hükümlerini icraya Başvekil ve Maliye vekili memurdur.